

Wstęp do poprawności leksykalnej

wyd. II: *Emilia Danowska-Florczyk, Ewa Koziół-Chrzanowska, Barbara Pędzich*
 wyd. I: *Katarzyna Kłosińska*

ĆWICZENIE I

Wśród poniższych wyrazów i związków wyrazowych, które weszły do polszczyzny ogólnej w ostatnich latach, proszę wskazać:

- 1) wyrazy i połączenia wyrazowe powstałe na gruncie polszczyzny: a) neologizmy słotwórcze b) neologizmy semantyczne c) neologizmy frazeologiczne
- 2) wyrazy i połączenia wyrazowe przejęte z innych języków: a) zapożyczenia leksykalne b) zapożyczenia strukturalne (kalki słotwórcze i frazeologiczne) c) zapożyczenia semantyczne.

audiobook 'książka wydana w formie nagrania dźwiękowego' ■ *blogosfera* 'zbiór wszystkich blogów' ■ *celebryta* 'osoba bardzo znana, zawdzięczająca swoją popularność częstemu występowaniu w mediach' ■ *chillout* 1. 'rodzaj muzyki obejmującej spokojne, nastrojowe utwory z różnych gatunków muzycznych' 2. 'odpoczynek, relaksowanie się przy spokojnej muzyce' ■ *czuć* 'rozumieć, pojmować' ■ *designerski/dizajnerski* 'o meblach i innych przedmiotach codziennego użytku: pomysłowo zaprojektowany, mający atrakcyjną, nowoczesną i zwykle prostą formę' ■ *destynacja* 'cel podróży, zwłaszcza organizowanej przez biuro turystyczne' ■ *dotleniać się* 'palić papierosy' ■ *fotostarzenie* 'starzenie się skóry pod wpływem promieniowania ultrafioletowego' ■ *galerianka* 1. 'dziewczyna spędzająca dużo czasu na zakupach w centrach handlowych' 2. 'nastolatka proponująca usługi seksualne nowo poznanym mężczyznom w zamian za modne ubrania, kosmetyki itp.' ■ *hulać* 'o urządzeniach: działać właściwie, bezproblemowo' ■ *janosikowe* 'podatek płacony przez samorządy najbogatszych gmin, powiatów lub województw na rzecz biedniejszych obszarów' ■ *kliknąć* 'naciśnąć przycisk myszy komputerowej' ■ *klima* 'klimatyzacja' ■ *mainstream* 'nurt myślowy reprezentowany przez większość artystów i twórców' ■ *mieć parcie na szkło* 'odczuwać silną potrzebę występowania w mediach' ■ *młodzi dorośli* 'osoby, które osiągnęły już pełnoletność, ale nie są jeszcze samodzielne finansowo' ■ *plastik* 'dziewczyna przesadnie dbająca o urodę, ubrana starannie, ale tandetnie, uważana za mało inteligentną' ■ *projekt* 'zadanie, cel działania, przedsięwzięcie' ■ *rodzina produktów* 'seria produktów wyprodukowanych z wykorzystaniem tej samej technologii lub zaprojektowanych według podobnego wzorca' ■ *rozświetlacz* 'kosmetyk służący do lekkiego rozjaśnienia wybranych części twarzy' ■ *rzeźbić kaloryfer* 'wykonywać intensywne ćwiczenia mięśni brzucha' ■ *seplenić* 'mówić od rzeczy, pleść' ■ *sezon* 'zbiór odcinków serialu telewizyjnego, nadawanych zwykle w ciągu jednego roku lub półroczu' ■ *stoik* 'osoba pochodząca z prowincji, a mieszkająca w dużym mieście (przywożąca z odwiedzin w domu słoiki z jedzeniem)' ■ *tańczy i śpiewa* 'z aprobatą o urządzeniach elektronicznych, samochodach itp. działających wyjątkowo sprawnie, funkcjonalnych' ■ *toksyczny* 'wywierający silnie negatywny, destrukcyjny wpływ na czyjąś psychikę' ■ *wiosło* 'gitara' ■ *własność intelektualna* 'prawo do wyłącznego rozporządzania określonymi dobrami niematerialnymi, np. utworami naukowymi czy artystycznymi, patentami, znakami towarowymi itp.' ■ *wojna cywilna* 'wojna domowa' ■ *wygooglować* 'znaleźć jakąś informację w wyszukiwarce internetowej Google' ■ *zatrudnialność* 'ogół umiejętności sprzyjających zdobywaniu atrakcyjnych stanowisk pracy' ■ *zawiesić się* 'o komputerze: zaprzestać wykonywania poleceń, wstrzymać działanie wszystkich programów'.

ĆWICZENIE II

Podane niżej przykłady to wyrazy i połączenia wyrazowe, które przeniknęły do potocznej odmiany polszczyzny ze słownictwa młodzieżowego. Są to zatem tzw. zapożyczenia wewnętrzne. Proszę wskazać wśród nich zapożyczenia leksykalne, semantyczne i frazeologiczne.

ciacho 'atrakcyjny mężczyzna' ■ *domówka* 'impresa towarzyska organizowana w prywatnym mieszkaniu' ■ *fokusować się (na czymś)* 'skupiać się; koncentrować się na czymś' ■ *gimbaza* 1. 'gimnazjaliści' 2. 'młodzi ludzie zachowujący się niepoważnie i bezmyślnie podążający za modą' ■ *karmić raka* 'palić papierosy' ■ *mieć focha* 'być niezadowolonym, naburmuszonym' ■ *ogarniać* 1. 'rozumieć, pojmować' 2. 'kontrolować coś, panować nad sytuacją' ■ *puścić komuś strzałkę*